

Fra Grundtvig-litteraturen

Vartovbogen 1999

Af William Michelsen

Kirkeligt Samfunds Forlag, København. Redigeret af Anna Bojsen-Møller, Jørgen Carlsen, E. Jakob Petersen.

Udgangspunktet for Kirkeligt Samfunds virksomhed er i følge bagsiden af titelbladet stadig Grundtvigs kirkelige og fokelige tanker. Den artikel i nærværende årbog, der svarer bedst til dette program, er efter min mening cand.theol. Knud Riis' sammenfatning af »Det grundtvigske menneskesyn og dets rod«, oprindeligt udarbejdet på »Nornesalens forskningscenter for fokelig livsoplysning«.

Folkehøjskolens opgave er i følge denne artikel »at forelægge den store virkelighed, livet og lykken, døden og ulykken!«, så godt som højskolen formår det (Vartovbogen s. 51). – Dette er i hvert fald, hvad Knud Riis har fået ud af Grundtvigs tanker og fremstillet i en bog med titlen »Højskolens religion«. Grundtvig selv skelnede imidlertid mellem kristendommen og højskoletanken, som for Grundtvig gik ud på at sætte menigmand i stand til at deltage i politik – hvilket også lykkedes her i Danmark, men endnu ikke er lykkedes overalt uden for Danmark.

Det er måske derfor, Knud Riis' artikel har fået overskriften »den moderne, europæiske højskole«; men man vil ikke finde nogen nærmere vejledning hertil i Vartovbogen.

Hvis det er Grundtvigs religion, dvs. hans *kristendomsopfattelse*, man vil kende, vil man finde den tydeligt udtrykt i de citater af Grundtvigs Vartovprædikener, der er samlet i en karakteristisk buket af *Jette Holm* under overskriften »Opblomstrer nu, Guds Kirkevange«, den oprindelige førstelinie til Grundtvigs store pinsesalme »I al sin Glands nu straalr Solen«. Man må give hende ret i den udtalte tesis, at denne første linie, som er aldeles uundværlig, må være digtet samtidig med de strofer af salmen, som fremhæver ordet *nu* og bruger *nutidsformenn* af verberne.

Det aander himmelsk nu paa Støvet
Det vifter blidt igiennem Løvet
Det dufter lifligt under Sky
Fra Paradis opladt paany
Og yndig risler, os til Bod
I Engen Bækken af Livets Flod.

»Der ligger uden tvivl en oplevelse til grund for dette vers«, skriver Jette Holm. Det er ved denne oplevelse, salmens storartede førstelinie er digtet, må anmelderen tilføje. Den er *svaret* på *opfordringen* i den opindelige 1. linie:

Det virker Alt den Aand, som daler
 Det virker Alt den Aand, som taler
 Ei af sig selv, men, os til Gavn.
 I Midlerens, i Jesu Navn
 I Ordets Navn, som her blev Kiød.
 Og foer til Himmels hvid og rød.

Der må være ske det samme som i salmen »Var I ikke Galilæer?«: Svaret på førstelinieens spørgsmål er *den kristne tro*:

*Herrens Ord og Pindse-Dagen,
 Ikkun de forklare Sagen.
 Gav jer alle Tungers Aand
 Aanden, som kan Alt udvirke
 Som i Jesu Christi Kirke
 Løser alle Tunge-Baad* (GSV I, nr. 24)

De øvrige bidrag til Vartovbogen 1999 kan siges at forklare de nævnte to sider af Grundtvigs virksomhed. En undtagelse er dog måske bogens illustrationer af Arne Haugen Sørensen, der alle drejer sig om det lys, hvormed Judas forrådt Jesus, og kommentaren dertil af cand.mag. Peder Svejgaard Pedersen.